

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva cesta — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.- — Cena: za 1 mesec Din 4.-, za četr let Din 10.-, za pol leta Din 20.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije, in naročnina na upravo: Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nadstr. Telefon 2265 — Številka čekovnega računa 14.900

V skupnosti je moč

Za uspešno delavsko borbo je predvsem važno, da delavec vsepovsod nastopa kot delavec. To nam dokazuje vsakodnevna strokovna borba. Povsod, kjerkoli je delavstvo nastopilo organizirano in enotno, je bil uspeh borbe dober in pozitiven. Kjer pa je delavstvo nastopilo neorganizirano in neenotno, je bila borba porazna. Predpogoj uspeha v strokovni organizaciji pa je zadostna delavska zavest. Vsak delavec v strokovni organizaciji mora vedeti, da borba ni zgolj materialističnega značaja, to se pravi, ni samo za košček kruha ali za par dinarjev poviška, ampak da se bori tudi za delavsko čast, za dostojanstvo človeka, ki ga mamoniistični duh sedanje kapitalistične družbe ponižuje do skrajnosti in smatra zgolj za sredstvo pridobivanja. Še plemenitejšo borbo v socialnem vprašanju predstavljajo krščanska načela, po katerih je človek-delavec otrok božji z dušo in s telesom. V luči krščanstva je delavska borba za človeka tako poplemenitena, da si idealnejše naloge človeškega življenja niti misliti ne moremo. V tem je vsa veličina krščanskega delavskega gibanja, ki je tako globoka, da jo povprečni katoličan niti dometi ne more. Če je ta katoličan še gospodarstvenik in prežet kapitalističnega duha, morda pa samo pod vplivom teh ljudi, mu je krščansko delavsko gibanje tako revolucionarno, da se z njegovim pogledom na krščanstvo prav nič ne strinja in je za njega herezija ali pa celo komunizem.

Prav zato je za krščansko delavstvo važno, da si v svojem gibanju zna ohraniti jasn pogled na svojo važno občestveno vlogo v družbi in prave smernice v svojem praktičnem delu.

Prav tako važna, če ne še bolj, je za krščanskega delavca jasnost tudi v političnem gibanju. Kakor ima svoj poseben načelen pogled v strokovno organizacijskem gibanju, kjer je v oddvojenem nazornem pogledu z materialističnim socializmom in ga delno družijo le gospodarska stran gibanja, prav tako je tudi v oddvojenem gospodarskem pogledu s kapitalistično usmerjenim katoličanom - gospodarstvenikom in njegovimi somišljeniki. Isti pogledi na socialno vprašanje so prav tako v politiki, ki je pravzaprav le nadaljevanje delavske borbe v javnem političnem življenju. Dočim se borba strokovno organiziranega delavstva vrši predvsem v podjetju s pomočjo javnih socialnih institucij, je politično gibanje udejstvovanja delavstva na političnih

forumih, danes v občini, banovini in parlamentu. Na vseh teh mestih se odločajo politične zadeve, ki ostro posegajo v medsebojno družabno življenje občanov, kakor državljanov.

Nadaljevanje delavskega gibanja v političnem življenju pa dokazuje ozko povezanost borbe v podjetju, socialnih zavodih in v političnih zastopih. *Da je vse to delavsko udejstvovanje enotno in da gre za enim samim ciljem, to je za gospodarski in moralni dvig delavstva, morata biti obe strani pravzaprav enotni in izvirati samo iz delavstva.* Strankarskopolično udejstvovanje je hiralo in hira predvsem na tem, ker ne izvira iz bitnih celic njegovega izvora. Ako bi kmečko vprašanje reševali v politiki strokovno organizirani kmeti, ne bi bilo nikdar toliko demagogije pri tem važnem vprašanju, prav tako v obrtniškem, kakor tudi v delavskem. Ker pa je strankarskopolični sistem odbil od sodelovanja posamezna strokovna združenja in jih v bistvu ni niti prenesel, je *demokracija, sloneča na takem strankarsko političnem sistemu doživela krah.* Strokovne organizacije bi bile v skupni borbi zbirale kmeta, obrtnika in delavca in v političnem življenju bi s pomočjo enotnega pogleda malega človeka oživela demokracija, ki bi bila temelj miru in reda v državi.

Težak udarec za naše rudarje

V zadnji številki »Delavske Pravice« smo priobčili sklep vlade, oziroma komuniké novinarjem, ki ga je dala vlada po svoji seji, na kateri je obravnavala tudi vprašanje dobav premoga za državne železnice. Ker takrat ni bilo še jasno, kateri rudniki bodo vsled zmanjšanja dobav prizadeti in kako se bo sklep vlade izvajal, nismo mogli še ničesar pripomniti k temu važnemu vprašanju.

Tekom tedna pa se je doznalo, da je uprav Slovenija občutno prizadeta pri tem sklepu.

Železniške dobave premoga se bodo v celoti znižale za 8000 ton, od te kvote odpade na Slovenijo 5300 ton, dočim bi po ključu smeli utrpjeti rudniki v Sloveniji največ 2000 ton.

Trboveljska premogokopna družba napoveduje znižanje produkcije počenši od 1. novembra t. l. dalje. V trboveljskih revirjih bi se znižala produkcija od 32.500 ton mesečno na 29.000 ton, v Kočevju pa od 1200 ton na 200. Ker bi bila s tem ubita rentabilnost kočevskega rudnika, kjer je zaposlenih še 95 rudarjev, bo družba ta rudnik uknila. Nameščencem rudnika so bile s 1. t. m. službe že odpovedane. Nadalje ima namen ustaviti tudi obrat rudnika v Zagorju, kakor tudi celo v Velenju.

Zato je politično udejstvovanje delavstva zelo potrebno, pa tudi važno. Ni vseeno, ako se prepusti političnim valovom kakor raztrgan brod, ali pa kot enota in disciplinirana armada, sloneča na demokraciji, po kateri pride do izraza sleherna vejica delavske organizacije. V skupnosti je moč v strokovnem gibanju, prav tako pa tudi v političnem. *Radi tega ne sme v delavskem gibanju nikdar prevladovati strankarsko politično krilo in izrabljati strokovni sindikat samo v politične svrhe,* kar smo že kritizirali pri naših socialdemokratih, *ampak mora stalno dajati smernice in voditi kontrolo nad političnim delovanjem vedno le strokovna organizacija, ki edina more pokazati vsaki čas pravo delavsko voljo in hotenje.*

Le ob popolnem soglasju strokovnega in političnega delavskega gibanja je delavska borba pozitivna in uspešna. Kdor bo delavstvu hotel resnično dobro in mu hotel pomagati, bo šel to pot, ker je edino tako postopanje delo od spodaj navzgor, ki bo imelo uspeh, obenem bo pa tudi globoko zasidrano v ljudstvu, ki ga ne bo mogel porušiti vsak vihar. Ko bo o novem političnem položaju podana popolna jasnost, bomo lahko tudi mi povedali svoje mnenje konkretnije. Da bi bilo pa delavstvo samo orodje za sestavo kakih političnih grupacij brez konkretnih garancij za uspešno udejstvovanje, pa nam preteklost kaže dovolj jasno, da je to škodljivo.

To pa še ni vse. Železniška uprava je znižala prevozno ceno rjavega premoga za 5,7, lignita pa za 10 %.

K dosedanjemu nečloveškemu trpljenju naših rudarjev, ki ga jim je brezobzirno prizadeval velekaptalizem TPD, je sedaj na vidiku nov strašen udarec, pri katerem bi izgubilo delo in še ta itak grenki kruh do 600 rudarjev. Pa tudi ostalim rudarjem, ki bi sicer še ostali v službi, ne bo mnogo bolje, ker bodo rudniki v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju obratovali le po 12—13 dni v polnih mesecih.

Ko je pred leti TPD reducirala delavstvo, je to dobilo takrat še zaposlitev v Franciji, Holandiji in Belgiji, o čemur ni danes o tem nobenega govora, ker se še ti vračajo nazaj v domovino.

Ker je borba za življenje naših rudarjev postala tako težka in obupna, da ni videti nobenega srečnega izhoda, se je bati težkih posledic, ki bi jih povzročili ti novi ukrepi državne železnice.

Z vsó resnostjo opozarjamo odločilne faktorje, da storijo vse za ohranitev življenja našim rudarjem, ki globoko pod zemljo kopljejo zaklade, od katerih pa že sedaj nimajo drugega kot trdo skorjo vsakdanjega kruha.

Vest o redukciji premoga je silno pretresla živce rudarjem v vseh revirjih. Samci, kakor tudi družin-

Grafičarji v boju za kolektivno pogodbo

Že od začetka julija so naši grafičarji na cesti. Gibanje za kolektivno pogodbo še vedno traja in zdi se, da obe stranki, to je delodajalec kot grafičarji čakajo, kateri izmed njih bo preje prisiljen k popustitvi. V javnosti se to gibanje tolmači zelo različno, kajti tudi zastopniki podjetij so potom dnevnega časopisa, ki jim je, kakor izgleda, zelo naklonjeno, orisali pogoje grafičarjev za nesprejemljive. Razumljivo je, da je marsikdo tem vestem nasedel in se v srečo jezil nad grafičarji, češ da hočejo na ta način otežkočiti redno obratovanje tiskarskih podjetij.

Že ves čas po vojni pa je znano, da je vsa industrija zahtevala od organizacije tiskarnarjev, da naj oslabijo delovne pogoje in življenjski standard grafičnega delavstva, češ da so njihove plače v poljubnem delavstvu, ki se stalno nanje sklicuje. V zadnjih letih so pričeli tiskarnarji po svoji lastni organizaciji stalno prakticirati način podaljšanja kolektivne pogodbe samo za eno leto. Pri vsaki spremembi kolektivne pogodbe pa so stalno šli za tem, da se je pogodba poslabševala. Tako so izgubili enkrat praznike, drugič znižanje plač za 6%, prav tako pa tudi druge ugodnosti.

Preteklo leto pa je nasprotstvo narastlo in vse je kazalo, da bo izbruhnil boj, ki bo zavzel večji obseg in temeljito pretresel kolektivno pogodbo v celoti. Tako se je pričela za ta boj pripravljati Narodna tiskarna v Ljubljani, ki je na tihem poslala nekega gospoda v Berlin, da se podrobno seznanji z mehanizmom stavniških strojev, da bo lahko v korist podjetju, ko bo nastala potreba, da se bo moralo stavne stroje popravljati. Prav tako so se ob nedeljah dopoldne trije iz uradniškega kadra v Narodni tiskarni učili staviti. Kljub temu, da se je lansko leto, ko so organizirani tiskarji izsledili to tiho pripravljane, dosegel nekak zasilni sporazum, da se to vnaprej prepreči, je Narodna tiskarna nadaljevala z učenjem stavkokazov.

Ker sledi prihodnje leto potek kolektivne pogodbe na Hrvaškem in v Srbiji, je organizacija grafičarjev upravičeno zahtevala, da se letošnja kolektivna pogodba podaljša na daljši rok. S tem je leta strela za tem, da prihodnje leto ne izbruhne prav tako kolektivno vprašanje tudi v Sloveniji, kar bi bil lahko občuten udarec za grafično delavstvo v zvezi z dosedanjimi pripravami Narodne tiskarne za ta slučaj.

Vsled te zahteve grafične organizacije je Narodna tiskarna izprla svoje delavstvo že 30. junija t. l., čeprav je kolektivna pogodba potekla šele 1. julija t. l. Smatrala je, da je sedaj pravi čas za obračun z grafičarji, ker se je čutila že dovolj sposobno s svojimi najetimi stavkokazi, da zlomi odpor delavstva in ga prisili na kolena. Na ta način je zbila dno dosedanjemu tradicionalnemu načinu pogajanja za kolektivno pogodbo in s tem otvorila borbo. S svojim odločilnim korakom je potegnila v ta boj tudi ostala ljubljanska tiskarska podjetja. Ker se je delodajalcem zdel ta udarec za delavstvo še prešibek, so zahtevali tudi od mariborskih in celjskih podjetij, da izprejo svoje delavstvo. Proti koncu meseca julija se jim je to kljub obotavljanju ondodnih podjetij tudi posrečilo.

Dnevno časopisje je zagovarjalo stališče delodajalcev s tem, da imajo grafičarji nekak poseben privilegiran položaj, ki ni v skladu s sedanjimi razmerami, kakor tudi »previsoke« plače, ki so daleko nad povprečnim zaslužkom ostalega delavstva. V tem

ski očetje z velikim strahom gledajo v bodoče odločilne dneve. Vsepoposod govorijo samo o redukcijah in se borijo z obupnimi silami za svoj vsakdanji kruh.

Preteklo nedeljo je imelo načelstvo II. rudarske skupine skupen sestanek vseh strokovnih organizacij v Zagorju, na katerem se je pretresal nastali položaj. Jugoslovansko strokovno zvezo so pri tem sestanku zastopali člani skupine iz Zagorja.

Delavska zbornica v Ljubljani pa sklicuje konferenco za dne 8. avgusta ob 9. dopoldne v Delavskem domu v Trbovljah, na katero so vabljene posamezne strokovne organizacije in načelstvo II. rudarske skupine.

Prihodnji torek pa se bo tozadevno vršila konferenca v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo, katere se bo po vsej verjetnosti udeležila tudi TPD.

Pet let plavži v Donawitzu niso obratovali. Te dni so upostavili v obrat drugi plavž in je s tem dobilo ponovno zaposlitev 800 delavcev.

reakcionarnem zagovarjanju delodajalcev se vidi jasno težnja modernega kapitalističnega gospodarstva, ki hoče, da njegovi dobički rastejo ne glede na delavstvo. Do sedaj je bil marsikdo prepričan z ozirom na razne socialne članke naših dnevnikov, da je njih stremenje za zboljšanje gospodarskega položaja delovnega človeka odkritosrčno. Dosedanje stališče dnevnikov napram grafičarjem pa kaže, da je njih tendenca le v tem, da se socialno vprašanje rešuje na ta način, da se popolnoma obuboža še tistega, ki si je s staro in odporno organizacijo vendarle še ohranil vsaj zasilni življenjski standard, ki bi ga moralo imeti vse ostalo delavstvo. To pa ni le v škodo grafičarjev, ampak vsega delovnega ljudstva, prav tako pa tudi v škodo narodnega gospodarstva.

V nedeljo 11. avgusta se vse zavedno tržiško delavstvo udeleži velikega delavskega tabora

pri

Sv. Juriju nad Bistrico

Ob 9. uri sv. maša s cerkvenim govorom

Ob 10. uri delavsko zborovanje na prostem

Naj nikogar ne manjka. Posebno vabljeni so delavska mladina in sploh vsi, ki se borite za nov pravičnejši družbeni red, ki mu bo osnova resnica in poštenje.

Viničarji

Po Uredbi viničarskega reda, § 31., imajo viničarji pravico združevati se v posebna strokovna društva za zaščito svojih ekonomskih, kulturnih in socialnih interesov.

Toda kakor vse druge pravice, zajamčene viničarjem po omenjeni uredbi, tako je vinogradnikom in njihovim šafarjem v hudo napotje tudi ta paragraf. Viničarji bi se ne smeli organizirati.

Zakaj ne? Ker baje organizirani viničarji radi tožijo svoje »poštene«, »dobre« in »pravične« gospodarje. Gospodje vinogradniki in šafarji! Javno vas vprašamo, zakaj so nekateri viničarji res tožili? Morda zato, ker ste jim dali preveč, pravic in plačila? Ali morda zato, da so si viničarji potem iztoženi za služek nosili v hranilnice, banke ali »lifranci« čez mejo na »varno«? Vinogradniki, rabite vendar pamet! S tem, da strašite viničarje, da jih ne boste vzeli v viničarije, ako so organizirani, je že neumnost prve vrste. Ali menite, da se viničar potem, ko je že v

V A B I L O

na

XV. redni občni zbor

CENTRALE »STROKOVNE ZVEZE VINIČARJEV« v Ljutomeru se bo vršil v nedeljo, 25. avgusta 1935 v prostorih Katoliškega doma v Ljutomeru.

Začetek ob 9. uri predpoldne.

D n e v n i r e d :

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila načelstva in nadzorstva.
3. Volitve.
4. Sprejetje poslovnikov: a) organizacije S. Z. V., b) Posmrtninskega sklada.
5. Poročilo zastopnika J. S. Z.
6. Predlogi in sklepi.
7. Slučajnosti.

Občni zbor tvorijo delegati skupin. V smislu pravil more posamezen delegat zastopati 15 članov. Vsaka skupina je dolžna, da sigurno pošlje svoje delegate, ker je občni zbor važen že radi sprejetja novih poslovnikov. Podrobnejša navodila bodo dobile vse skupine v posebnih okrožnicah.

Vabimo tudi člane bližnjih skupin.

Za načelstvo:

Mir Andrej I. r., načelnik. Ribič Avgust I. r., tajnik.

Krščansko delavstvo za načrtno gospodarstvo

Meseca julija t. l. je bil 4. kongres krščanske mednarodne zveze kovinarjev v Bruslju. V gospodarskem pogledu so ugotovili to-le:

1. Sedanja zmešnjava v gospodarskem življenju nima več značaja začasne krize.

2. Nemogoče je upostaviti gospodarske predvojne pogoje.

3. Povečanju produktivne kapacitete bi moral nujno slediti dvig kupne moči konsumentov.

4. Nasprotno. Povečanju produktivne kapacitete je sledila brezposelnost, ki je zmanjšala življenjski nivo delavstva. Ne da se pa tajiti, da so imeli na te razmere sorazmeren vpliv tudi ukrepi posameznih držav z ozirom na valuto, istotako je v tem pogledu vplivala trgovska in poljedelska politika.

5. Prvi predpogoj za zboljšanje gospodarskega položaja je splošno uravnoteženje valut.

6. Toda ne zadostujejo pa niti valutarni ukrepi, niti povratek k večji svobodi na trgovskem polju, da pridemo k zbolšanju gospodarskega položaja.

7. Za zboljšanje gospodarstva je potrebno:

a) Splošno vodstvo gospodarskega življenja s sodelovanjem države in posameznih poklicev.

b) Tak gospodarski red mora po načrtu urejevati v vsaki državi vse panoge gospodarstva: poljedelstvo, produkcijo in trgovino.

c) Tako načrtno gospodarstvo mora podrediti finančne sile splošnemu blagru, vse gospodarsko dejstvovanje mora biti usmerjeno na dvig blagostanja prebivalstva.

d) Tako urejeno gospodarstvo posameznih držav mora preiti k mednarodnemu sodelovanju; kajti le na ta način je mogoče doseči vsesplošno blagostanje.

Zopet napadajo!

viničarji, ne more več organizirati, ako se morda sedaj ni? Ali se niste nikdar premislili, da ste ravno vi sami že marsikoga prignali v organizacijo. Ako sam ni hotel, ste ga pa prisilili s kako krivico, da se je potem moral organizirati. Morda upate s takim postopanjem razbiti organizacijo. No, potem se pač kruto varate! Prepozno ste začeli! Svetujemo vam, da raje posnemate svoje — sicer redke — vinogradnike, kateri se dajo viničarjem pravice, priznajte viničarjem pravice po »Uredbi viničarskega reda«, izpolnjujte pogodbe, katere so itak v 99% take, kakor ste jih sami narekovali, ne odtrgujte zaslužka in ne znižujte ga vsako leto. S takim ravnanjem boste imeli več uspeha pri rušenju organizacije.

Toliko javnosti na znanje o namerah vinogradnikov, njim samim v premislek in viničarjem v opozorilo.

Tovariši viničarji! Proti takim napadom, ki so jih začeli zadnji čas ljutomerski vinogradniki, imamo sigurno uspešno in močno orožje v tem, da se vsi, ki še niste, organizirate, potem pa si le naj vinogradniki iščejo neorganiziranih za svoje viničarije.

Ljutomerski viničar

SV. BARBARA V HALOZAH. Neki tukajšnji viničar je šel letošnjo pomlad na občinski kuluk, da si zasluži vsaj nekaj koruze. Njegova gospa vinogradnica mu je dovolila iti. Zaslužil je 10 kg koruze, toda še isti večer je zahtevala njegova gospa, da mora 5 kg koruze odstopiti njej zato, da mu je dovolila iti in zato, ker je pač to zaslužil več kakor ima pravico zaslužiti. Ona plačuje viničarju le samo pet dinarjev. Kaj naj še pripomnimo k temu?

LJUTOMER. Neki tukajšnji posestnik vinogradnik je letos plačal svojim delavcem (viničarjem) pri delu pri parni mlatilnici za 10 urno delo, reci in piši: pet dinarjev. Res je dal tudi hrano, toda zaradi njegove »štedljivosti« so morali tudi čeznaporno delati, ker je najel nekaj delavcev manj, kakor bi jih moralo biti. Za tako barantanje z delavskimi žulji bi ga najbrž tudi sam Kristus pošteno ošvrknil z bičem kakor svetopisemske sejmarje v templju. Žalostno, pa resnično!

Pri nas smo lani producirali 2219 kg zlata in 129.310 kilogramov srebra. Skupna vrednost produciranega zlata in srebra znaša okrog 200 milijonov.

Prijatelju delavstva

Zagorje, 5. avgusta 1935.

Gospoda Filipa Štularja, rudarskega in mladinskega duhovnika, člana mladinske zveze, ni več med nami. Savski valovi so nam vzeli 29. julija popoldne iz naše srede našega idealnovzornega duhovnika. Nenadna smrt človeka presune, koliko bolj presune nenadna smrt prijatelja-duhovnika. Nedopovedljivo hudo nas je zadela vest, da je naš vedno ves dobri in prijazen gospod Filip utonil pri kopanju. Glave smo klonili v strašni in iskreni boli, iz oči pa so nam vrele solze, solze resnične žalosti za našim predobrim gospodom. Nastala je vrzel, ki jo bo težko izpopolniti! Preveč smo bili vajeni gospoda Filipa, ki je bil vedno z vsem srečam naš. Premnogokrat je prišel v rudarsko kolonijo in obiskoval rudarske družine; za vse se je zanimal, z vsemi se je želel spoznati, za vsakega je imel besedo, bil nam je vse! Gospod Filip, zaman iščemo tvojega prijaznega pogleda in se oziramo za tvojim drugače vedno smehljajočim se obrazom, da nas bi tolažil, obiskoval, da bi se z nami veselil in za nas molil, mnogo molil. Predober si bil, zato te je hotel imeti Bog pri sebi, odšel si k Njemu v najlepši dobi, star nisi 26 let. — Za tabo žaluje obširna zagorska župnija, žalujejo tvoji najmlajši, ki si jim odpiral v šoli hram božjih resnic; žalujejo rudarji in njih družine, ki si zanje delal, se žrtvoval in umrl,

da nam bi iz božje navzočnosti prisolil in rosil tolažbe in srečnosti v teh težkih in žalostnih dneh.

Gospod Filip, kako si bil med nami priljubljen, smo ti pokazali, ko smo prihajali v trumah poklanjat se tvojim zemskim ostankom. Ko smo te s cvetjem obsuli, poklonili ti toliko vencev, udeležili se vseh svetih maš, ki so se za te darovale in naklonili ti premnogo svetih obhajil. Do 4000 se nas je zbralo na dan pogreba, zapeli smo ti in z zvonovi jokali, presunljivo, neutolažljivo plakali, ko smo se poslavljali za vedno od tebe v hiši našega Gospoda, ko je 48 duhovnikov molilo za blagor tvoje duše in te priporočalo božji dobroti. Iz cerkve smo te ob zvokih rudniške godbe in pretresljivih koralnih napevih psalmov, ki so ti jih peli tovariši duhovniki, spremili do Toplice, kjer je čakal avtofurgon, da te odpelje od nas za vedno — domači so te hoteli imeti pokopanega med seboj. Še enkrat smo ti zapeli, se z govorom poslovili in ti zadnjikrat mahali z robcem v slovo med neutolažljivim jokom otrok in odraslih.

Ti, dobri Filip, pa si odšel za vedno od nas, blagoslavljajoč Zagorje in nas.

Mi pa smo ostali sami, le žalost in bol sta z nami. Euharistični križ na skali Hrastelovi, ki si toliko storil zanj, nas tolaži, uči,

da snidemo se pri Tebi vsi srečni nad zvezdami.

Vzporedno z napredkom?

Kdor je pregledoval v sedanjem času razne obrtne ali industrijske razstave, mora priznati višek sposobnosti in napredka. Tu kažejo podjetniki v bahavi reklami trud delavčevih rok. Da je vse to mogoče izvesti, je treba skupnega prizadevanja in stremeljenja od prvega inženjerja do zadnjega delavca.

Seveda gre vsa slava in diplome za lepe in praktične izdelke le tovarnarjem, ne pa onemu, ki jih je izdelal. Prav primerno bi bilo, če bi vsaka firma poleg robe zastavila tudi plače svojih delavcev in s tem svetu pokazala, kako ceni delo in napredek. To bi bila prava slika današnje kulture. Saj jo vidimo vsak dan; na eni strani prenapolnjena skladišča, s trudom in znojem, da, tudi s človeškimi žrtvami doprinešnih dobrin, na drugi pa lačne delavce, ki so s pridnostjo ustvarili blagostanje nekaterim mogotcem, sami so pa prepuščeni bedi in pomanjkanju.

Vseposvod se gleda in stremi, da se vsak svojemu poklicu primerno izobrazbi in kar najbolj tehnično in praktično izpopolni. Ne more se tajiti, da je delavec v vseh točkah zadostil splošnemu napredku. Le ena panoga je tu izzeta, kateri menda ni potrebna pri svoji službi niti najmanjša izobrazba. Ta panoga je:

Vodstvo v gospodarski in socialni politiki. Kdo se zmeni za krivice delavca, kdo za pomanjkanje in bedo brezposelnih in njihovih družin. Današnji časi in razmere zatiranih nam jasno kažejo »napredno« gospodarstvo v tem pogledu.

Svetovna gospodarska kriza (pravilneje: separacija) še vedno dikira plače delavcu in jedilne liste brezposelnim. In kakor da bi bilo delavsko časopisje pisano s tajno pisavo, se nihče ne zgane ob vnebovpijočih krivicah, ki se gode delovnemu sloju in jih delavci potom svojih listov odkrivajo javnosti. Kje je tu kulturna doba, kje splošni napredek? V potu svojih podbradkov kujejo gospodje načrte za nov družabni red. Čemu treba novega? Ali ga mogoče že nimamo, ki bi vsem pravično ustrezal? O, imamo ga, in to takega, ki bo držal za vedno. Toda tistega, ki ga je izdelal, ni dala palača ali nebotičnik, dal ga je betlehemiški hlev. Skrajni čas bi že bil, da pridejo na vodstvo ljudje, ki bi ta pravični red tudi upoštevali in ga strogo izvajali, ljudje, ki bi imeli za koristi in pravice ljudstva glavo in sree, ne pa kakor do sedaj, samo trebuh in bisago. T. S.

Na obisku pri moravskih strokovničarjih

V ponedeljek precej rano v jutru smo se poslovili od naših brnskih tovarišev in odpeljali proti Mačohi. Dobre volje je bilo več kot dovolj, da je pa ni zmanjkalo, je skrbel naš Jeseničan, ki je vse, kar je kdo rekel, obrnil na veselo plat. Okrog poldne smo dospeli na Mačoho. Kakor v vseh sličnih krajih, pa je bilo tudi tu vse zelo drago. Vstopnina za ogled podzemskih jam znaša za osebo 40 Kč ali 80 Din našega denarja. Tovarišema, ki sta nas spremljala, je po posredovanju raznih ljudi uspelo, da so nam znižali vstopnino na 8 Kč ali 16 Din za osebo. Pa nikomur ni bilo žal tega denarja, kajti jame z ogromnimi, pa tudi majhnimi kapniki v najrazličnejših figurah so res nekaj zelo lepega. Tujecev, ki hodijo ogledovat krasoto teh podzemskih jam, je vedno veliko; mi smo morali vsled tega čakati cele tri ure, da smo prišli na vrsto. Po dva vodnika potem vodita posamezne grupe in razkazujeta jame. Eden gre spredaj, drugi zadaj, oba pa imata oči na ljudeh, da bi ja kateri ne odlomil kak kapnik, kar bi se prav gotovo zgodilo, ako bi na to tako strogo ne pazili. Lepše skupine kapnikov pa so zavarovane z mrežasto ograjo. Po trčetrturnem ogledovanju jam smo prišli zopet na svetlo in sicer v prepod Mačöhe. Na eni strani pada strma stena, ki je visoka nad 80 m. V sredini je majhno jezerec, ki odteka po 800 m dolgem podzemskem rovu zopet na svetlo. Visoko nad nami se je videlo samo nebo in vrh prepada, ki je seveda ograjen.

Prepad je dobil ime po mačehi, ki je vrgla v njega neboljeno dete. Zopet smo nadaljevali pot po podzemskih hodnikih, kjer pa seveda ni bilo več kap-

nikov. Naenkrat nam je zmanjkalo trdih tal, stali smo na majhnem pomolu; naprej je mogoče nadaljevati pot samo s čolnom. Vožnja po tem podzemskem svetu je naravnost divna. Ogromna masa zemlje nad nami, pa se vendar z vso mirnostjo vozimo po tej čudoviti podzemski reki. Rov je mestoma tako ozek, da je prostora komaj za čoln, pa tudi v višino ni dosti boljše; večkrat smo se morali sključiti, da jih nismo dobili po glavi. Nekako sredi te očarljive vožnje smo izstopili in si ogledali eno najnovejših in kakor so trdili vodniki, najlepših podzemskih jam Mačöhe. Kapniki so v resnici zelo lepi in človeka kar nekaj prime, da bi kaj odnesel s seboj. Jama pa še ni do konca raziskana. V zimskih mesecih bodo nadaljevali z delom, tedaj je namreč bolj ugoden čas za tako delo. Vodniki so nam povedali, da je pred leti voda rov, po katerem smo se vozili, popolnoma zalila, prav tako pa tudi več jam. Rov je osvetljen z električnimi žarnicami in sicer so položene v vodo in daje to temu podzemlju poseben čar. Ko smo se izkrcali in prišli zopet na svetlo, nas je vse pošteno tresel mraz. Toplo junijsko solnce pa nam je zimo kaj hitro pregnalo. S kosilom je bila ta dan bolj zguba — toda saj so fantje imeli s seboj celo zalogo kranjskih klobas in drugih dobrot, ki so bile gotovo cenejše, pa tudi boljše od dragega kosila tamkajšnjih restavracij. Razglednice in spomine smo si nakupili že prej, ko smo morali čakati, da smo prišli na vrsto, zato smo takoj nadaljevali pot proti Pragi.

V zadnji številki »Delavske Pravice« je v članku pod tem naslovom pomota, katero prosim, da popravi, in sicer se mora pravilno glasiti: *Od Břestlavy do Brna*, in ne Prage je 80 km.

(Dalje prihodujič)

Seja nameščenskega odseka DZ

Dne 15. julija se je vršila seja nameščenskega odseka Delavske zbornice. Dnevni red je bil: 1. izprememba naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, 2. pravilnik o tolmačenju važnejših služb. Glede naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin je nam odsek ponovno ugotovil, da danes, ko v vseh drugih državah uvajajo 40 urni delovni teden, ni na mestu, da se hoče uvesti 10 urno dnevno delo. Ob tej priliki je bilo tudi govora glede poletnega odpiranja trgovin. Ljubljanski trgovci so namreč sklenili, da bodo v poletnih mesecih imeli med popoldanskim časom za prte trgovine od 12. do 15. ure. Kakor pri vsaki stvari, so se tudi tu našli nezadovoljnejši, ki sklep gremija ne vpošteva in odpirajo svoje trgovine kakor preje ob 14. uri. Sklep gremija namreč za trgovce ni obvezen, opirajo se na uredbo o odpiranju in zapiranju trgovin z dne 26. maja 1928, tako da ne more niti gremij, niti banska uprava proti njim ničesar podvzeti. Najboljšo lekcijo bi jim lahko dalo kupujoče občinstvo, katero bi svoje potrebe krilo samo pri onih trgovcih, ki imajo vsaj toliko čuta do svojih nameščencev, da jim v tej soperi omogočijo triurni popoldanski odmor.

Novi pravilnik, ki določa kaj je smatrati kot važnejšo službo, je na seji podrobno razložil g. dr. Bajič. Naredba je dobra, ima pa eno napako, da izpušča iz te opredelitve vse nameščence, ki so uslužbeni pri notarjih, advokatih, pooblaščenih inženjerjih itd.

Lesno delavstvo

DUPLICA. Tovariši, naš delavski tabor 11. avg. je pred nami. Zato prosimo, da storite še zadnje korake z agitacijo za udeležbo na taboru. Vsi tovariši, ki imajo kolesa, naj gredo po možnosti v Domžale, kamor pridejo tov. iz Vevč s svojo godbo na čelu. Od tam gremo skupno vsi v sprejodu skozi Domžale — Vir — Količevno — Radomlje na Homec, kjer bo ob 8. uri zbirališče pred šolo. Ob pol 9. uri pa skupen odhod k sv. maši. Za člane je obvezen, da pridejo na tabor. Pri maši bo ljudsko petje.

Tov. in tovarišice, pokažite, da ste zavedni člani naše organizacije s tem, da se udeležite naše prireditve. Zato naj nihče ne ostane doma, ostal bo samo tisti, ki je morda vse preje kot zaveden delavec. Ta dan je naša delavska prireditev in se bomo držali samo te. Vabljeni tudi popoldne, kjer bo igra na prostem, vrtna zabava in drugo. Pripeljite svoje domače in vse prijatelje našega delavskega pokreta. O d b o r.

Tekstilno delavstvo

TRŽIČ. O p o z o r i l o. Ker se širijo po Tržiču govoriče, da je nedeljski tabor pri Sv. Juriju samo za moške, pojasnjujemo, da so to razširili tisti, ki jim je na tem, da se naredi zmeda in ne pride toliko ljudi na tabor. Mi povdarjamo in vsem sporočamo, da je ta tabor za vse delavstvo t. j. za moške kakor tudi za ženske. Saj tvorijo ženske skoro polovico članstva naše skupine. Zato v nedeljo vsi brez izjeme v velikem številu k Sv. Juriju. O d b o r.

Oblačilno delavstvo

ZAHVALA

ŠKOFJA LOKA. Vsem, ki ste spremili k zadnjemu počitku našega nepozabnega tov. *Vinka Azbiča*, se naskretnje zahvalujemo. Posebno zahvalo izrekamo č. g. kaplanu V. Demšarju, ki je iz lastnega nagiba opravil za pokojnim pogrebni obred, istotako škofjeloškemu pevskemu zboru ter zastopnikoma JSZ, tovarišu načelniku S. Zumeru in tov. A. Marinčku. Nadalje se zahvalujemo vsem tovarišem in tovarišicam, kateri ste mesto venca na grob pokojnemu darovali velikodušen dar za sv. maše. Vsem skupaj: Bog plačaj. — Skupinski odbor.

Odpeljal jo je — pred oltar namreč — našo zvesto tovarišico Minko Zihlerl, mizarški pomočnik Miha Lešnjak. — Obema želimo iz srca kar najtoplejšega ognja pri novem ognjišču. — Bilo srečno!

Za deset novih naročnikov, ki jih pridobite za našo

(KREKOVO KNJIŽNICO)

dobite kot nagrado vse njene knjige zastonj. — Pišite po navodila na naslov: »DELAVSKA ZALOŽBA«, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 22, I. nadstropje.

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: S. Zumer. Za tisk. Slatnar d. z. o. z. v Kamniku: Vodnik-Knez.